

Γράφει ο **Νίκος Στραβελάκης**

Πρόσφατα ο Γενικός Γραμματέας της κεντρικής επιτροπής του ΚΚΕ Δημήτρης Κουτσούμπας έδωσε συνέντευξη στην ΕΡΤ και τη δημοσιογράφο Βάλια Πετούρη πάνω στην πολιτική επικαιρότητα. Όπως ήταν φυσικό η συζήτηση περιστράφηκε γύρω από ευρώ και την ΕΕ στο φως των εξελίξεων για την Β' αξιολόγηση αλλά και σειράς δημοσκοπήσεων που φέρνουν την πλειοψηφία του λαού να αντιτίθεται στην συμμετοχή στην ευρωζώνη και σημαντικό ποσοστό, κοντά στη πλειοψηφία, να αντιτίθεται και στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Μάλιστα στην [τελευταία δημοσκόπηση της MRB](#) για το ΣΤΑΡ, 54% του κόσμου είπε ότι πρέπει να απορριφθούν τα μέτρα λιτότητας ακόμη και αν αυτό σημαίνει έξοδο από το ευρώ και ρήξη με την ΕΕ.

Εντύπωση προκάλεσε το γεγονός ότι ο Δημήτρης Κουτσούμπας δεν μνημόνευσε καν αυτές τις σημαντικές εξελίξεις στη κοινή γνώμη παρόλο που καταγράφεται σταθερά το τελευταίο διάστημα μια μετατόπιση της κοινωνίας σε θέσεις ενάντια σε ευρώ και ΕΕ.

Αντίθετα, αφιέρωσε το σύνολο σχεδόν της παρέμβασής του στο να τονίζει ότι προϋπόθεση για την έξοδο από το ευρώ και την ΕΕ είναι η «λαϊκή εξουσία» έργο της συνειδητής πλειοψηφίας του λαού. Ο όρος «λαϊκή εξουσία» δεν είναι ιδιαίτερα σαφής, πρόκειται μάλλον για ένα άλλο όνομα για τη «δικτατορία του προλεταριάτου».

Σε κάθε περίπτωση πάντως προκαλεί έκπληξη η επίκληση μιας συνειδητής πλειοψηφίας σοσιαλιστών ως προϋπόθεση για την αποχώρηση από το ευρώ και την ΕΕ. Βασισμένος στη Λενινιστική παράδοση του ΚΚΕ θα περίμενα να ισχυρισθεί το αντίθετο. Δηλαδή ότι η αποχώρηση από το ευρώ και την Ευρωπαϊκή Ένωση είναι προϋπόθεση για τη γιγάντωση ενός ρεύματος που θα επιδιώκει το σοσιαλιστικό μετασχηματισμό της κοινωνίας.

Τα πράγματα μπερδεύονται ακόμα περισσότερο όταν ο Γραμματέας του ΚΚΕ επιχειρεί να αιτιολογήσει αυτή τη θέση. Εκεί λέει ότι έξοδο από το ευρώ και την Ευρωπαϊκή Ένωση μπορεί να επιδιώξουν και τμήματα της αστικής τάξης όπως συμβαίνει στην Ευρώπη σήμερα.

Άρα αυτή η εξέλιξη δεν έχει καμία σημασία εάν δεν γίνει στο πλαίσιο δράσης μιας σοσιαλιστικής πλειοψηφίας που βρίσκεται ήδη στην εξουσία. Εδώ η αντίθεση με τη Λενινιστική παράδοση γίνεται πλέον εκρηκτική. Ο Λένιν γράφει χαρακτηριστικά στο περίφημο άρθρο του «Για το Σύνθημα Προς τις Ενωμένες Πολιτείες της Ευρώπης»:

«... οι Ενωμένες Πολιτείες της Ευρώπης είναι εφικτές ως μια συμφωνία ανάμεσα στους **Ευρωπαίους καπιταλιστές** [έμφαση στο πρωτότυπο-ΝΣ] ... αλλά με ποιο σκοπό; Μόνο για να καταπιέσουν από κοινού το σοσιαλισμό στην Ευρώπη, για να προστατέψουν από κοινού την αποικιοκρατία...» ([Lenin Collected Works](#), Progress Publishers, [1974], Moscow, [Volume 21](#), pages 339-343.)

Άρα η έξοδος, η αποδέσμευση από τη Ευρωπαϊκή Ένωση ειδικά για μια περιφερειακή αδύναμη χώρα όπως είναι η Ελλάδα απελευθερώνει το σοσιαλιστικό όραμα. Δεν νομίζω ότι χρειάζεται η οξύνση του Λένιν για να καταλάβει κανείς ότι ένα τέτοιο γεγονός θα έχει συντριπτική επίδραση στη συνείδηση του κόσμου μιας και η Ελληνική αστική τάξη έχει επενδύσει τη πολιτική της ύπαρξη στην συμμετοχή στην ΕΕ και το ευρώ. Καλύτερη απόδειξη για αυτό είναι ότι το σύνολο των αστικών πολιτικών δυνάμεων συμπεριλαμβανομένης και της φασιστικής Χρυσής Αυγής συμφωνεί με την παραμονή της Ελλάδας στο Ευρώ και στην ΕΕ. Είναι πέρα από βέβαιο ότι όλοι θεωρούν ότι μια πιθανή έξοδος της Ελλάδας από το ευρώ και την ΕΕ, εκτός από οικονομική προϋπόθεση για την έξοδο από την κρίση όφελος του λαού, θα πυροδοτήσει κατακλυσμιαίες πολιτικές εξελίξεις, ο μόνος που μοιάζει να αμφιβάλλει είναι ο Γραμματέας του ΚΚΕ.

Αλλά ακόμη και για την δυτική Ευρώπη όπου υπάρχουν τμήματα της αστικής τάξης που δεν επιθυμούν την παραμονή στην ΕΕ, η αποδέσμευση από την ΕΕ αποδυναμώνει το σύστημα. Με άλλα λόγια η όξυνση του καπιταλιστικού ανταγωνισμού αποτέλεσμά της ανάγκης για καταστροφή κεφαλαίου διευκολύνει τη δράση των επίδοξων ανατροπέων του καπιταλισμού. Αυτό σημαίνει ότι, η αριστερά της επαναστατικής προοπτικής δεν πρέπει να δειλιάσει μπροστά στο καθήκον και την ευκαιρία να αδράξει τη στιγμή της κρίσης στο αστικό στρατόπεδο και να σφραγίσει την εργατική λαϊκή δυσαρέσκεια ενάντια στην ΕΕ με το δικό της ταξικό πρόσημο.

Η κρίση που πυροδότησε το BREXIT στα πολιτικά πράγματα της Βρετανίας αλλά και της υπόλοιπης Ευρώπης μόνο θετικά μπορεί να καταγραφεί για τους αγώνες των λαών της Ευρώπης. Όμως παρά και το Ιταλικό δημοψήφισμα που ακολούθησε και τη ραγδαία

μεταστροφή της κοινής γνώμης στην Ελλάδα σε αντι ΕΕ θέσεις, ο Δημήτρης Κουτσούμπας θεωρεί το BREXIT μια καθαρά ενδοαστική υπόθεση. Τι και αν η πλειοψηφία της Βρετανικής αστικής τάξης ήταν με το BREMAIN, τι και αν το δημοψήφισμα το έκρινε η πλειοψηφία της εργατικής τάξης που χειραφετήθηκε από την υποταγμένη γραμμή του εργατικού κόμματος, για το ΚΚΕ αυτά δεν παίζουν ρόλο στο χτίσιμο αγωνιστικών και σοσιαλιστικών συνειδήσεων. Δεν είναι άσχετο με το BREXIT ότι γίνονται μαζικές διαδηλώσεις στη Ενωμένο Βασίλειο ενάντια στην επίσκεψη Τράμπ παρά την αντίθετη θέση της κυβέρνησης. Πρέπει να έχουμε ξεκάθαρο ότι η επίθεση στην εργατική τάξη, η όξυνση του καπιταλιστικού ανταγωνισμού και των ενδοαστικών αντιθέσεων είναι στοιχείο της καπιταλιστικής κρίσης και από τη σκοπιά αυτή είναι τμήμα των αντικειμενικών προϋποθέσεων για την ανατροπή του καπιταλισμού γιατί αποδυναμώνουν το σύστημα. Ο Λένιν γράφει χαρακτηριστικά στον Αριστερισμό:

«Οι διαφορές ανάμεσα στους Τσόρτσιλ και στους Lloyd Georgeαπό τη μία και τους Henderson και Lloyd George από την άλλη είναι ήσσονες και ασήμαντες από τη σκοπιά του καθαρού κομμουνισμού, δηλαδή του κομμουνισμού που δεν έχει ωριμάσει στο επίπεδο της πρακτικής πολιτικής δράσης των μαζών. Όμως, από τη σκοπιά της πρακτικής πολιτικής δράσης των μαζών, αυτές οι διαφορές είναι πολύ σημαντικές. Να λάβει κανείς υπόψη του αυτές τις διαφορές και να προσδιορίσει τη στιγμή όπου οι αναπόφευκτες συγκρούσεις ανάμεσα σε αυτούς τους «φίλους», που αποδυναμώνουν και εξασθενίζουν **τους «φίλους» ως σύνολο** [έμφαση στο πρωτότυπο - ΝΣ], θα έχουν φτάσει στην κορύφωσή τους- αυτή είναι η έγνοια και το καθήκον ενός κομμουνιστή που θέλει να είναι, όχι απλά ένας ταξικά συνειδητοποιημένος και αφοσιωμένος προπαγανδιστής ιδεών, αλλά ένας πρακτικός ηγέτης των μαζών στην επανάσταση.» **(Αριστερισμός Παιδική Ασθένεια του Κομμουνισμού - Collected Works, Volume 31, pp. 17-118)**

Στις σημερινές συνθήκες της καπιταλιστικής κρίσης λοιπόν και μέσα στην όξυνση της πολιτικής κρίσης που αυτή επιφέρει, η ηγεσία του ΚΚΕ έχει αποφασίσει να περιοριστεί στη προπαγάνδη ιδεών αντί για την «πρακτική ηγεσία των μαζών». Μάλιστα είναι τόσο προσηλωμένη σε αυτή τη γραμμή που θυσιάζει την πολιτική της δικαίωση στο ζήτημα της αποδέσμευσης από το ευρώ και την Ευρωπαϊκή Ένωση. Είναι μια γραμμή που υπηρέτησε πιστά, με την εξαίρεση του διαστήματος συνεργασίας με την ΕΑΡ στα πλαίσια του ΣΥΝ και απέναντι σε πλειοψηφίες του 90% υπέρ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ευρώ. Τώρα που σημαντικό τμήμα του λαού μοιάζει να αμφισβητεί αυτά τα μέχρι πρότινος θέσφατα, τώρα η ηγεσία του ΚΚΕ αποφάσισε ότι η έξοδος από το ευρώ και την Ευρωπαϊκή Ένωση δεν έχει και

μεγάλη σημασία.

Ειδικά στο θέμα του ευρώ ο Δημήτρης Κουτσούμπας παίρνει διαζύγιο από την πραγματικότητα. Κριτικάροντας, ορθώς, τις θέσεις δυνάμεων όπως η ΛΑΕ που θεωρούν ότι η μετάβαση σε εθνικό νόμισμα είναι ικανή συνθήκη για το ξεπέρασμα της κρίσης φτάνει να πει ότι «το νόμισμα είναι [απλά] ένα εργαλείο». Ξεχνά ότι με όπλο το ευρώ ο λαός φορτώθηκε ένα μη βιώσιμο δημόσιο χρέος, έχασε 50 δις. από τη ανακεφαλαίωση των τραπεζών και μαζί με τις ίδιες τις τράπεζες. Ξεχνά επίσης ότι μέσα από τη νομισματική πολιτική σε παγκόσμια κλίμακα κοινωνικοποιήθηκαν ιδιωτικές ζημιές τρισεκατομμυρίων και φορτώθηκαν στους λαούς μέσα από το δημόσιο χρέος. Στον καπιταλισμό το χρήμα δεν είναι απλά «μέσο συναλλαγών», ένα «εργαλείο» όπως πιστεύει αφελώς ο γραμματέας του ΚΚΕ, αλλά είναι και «αποθήκευτρο αξίας». Από την τελευταία του ιδιότητα αποκτά τη δυνατότητα να πυροδοτεί κρίσεις ακόμα και εάν οι καπιταλιστικές κρίσεις δεν οφείλονται σε νομισματικά αίτια. Με αυτή την έννοια η έξοδος από το ευρώ, όπως και από την Ευρωπαϊκή Ένωση είναι προϋπόθεση για τη φιλολαϊκή έξοδο από την κρίση.

Είναι εύλογο να αναρωτιέται κανείς που αποσκοπούν αυτές οι από κάθε άποψη περίεργες θέσεις και τοποθετήσεις. Αποσκοπούν στο να στηρίξουν το συμπέρασμα που περιλαμβάνεται στο ακόλουθο απόσπασμα των θέσεων για το επικείμενο 20ο συνέδριο:

«Για παράδειγμα, το περιεχόμενο του συνθήματος της παραγωγικής ανασυγκρότησης, που προβάλλεται στο πλαίσιο των πολυποίκιλων μεταβατικών προγραμμάτων, ταυτίζεται στην πραγματικότητα με το στόχο της καπιταλιστικής ανάκαμψης και της αλλαγής του παραγωγικού μοντέλου, παρά το γεγονός ότι καμουφλάρεται με φαινομενικά ριζοσπαστικά συνθήματα και αιτήματα (όπως η άμεση δημοκρατία, η έξοδος από το ευρώ κλπ.)».(**Θέσεις σελ. 57)**

Κάθε προσπάθεια απάντησης στα λαϊκά συμφέροντα και ανάγκες μέσα από «μεταβατικά προγράμματα» είναι για το ΚΚΕ προσπάθεια επανόδου του καπιταλισμού σε συνθήκες κανονικής συσσώρευσης. Άρα και η όποια μετωπική προσπάθεια είναι ένας αποπροσανατολισμός με «φαινομενικά ριζοσπαστικούς στόχους» όπως η έξοδος από το ευρώ και την ΕΕ. Αυτό έμμεσα όμως σημαίνει ότι το ΚΚΕ την κρίση δεν τη θεωρεί καπιταλιστική κρίση με την έννοια της κρίσης του κινήτρου του κέρδους, της πτωτικής τάσης του ποσοστού κέρδους με άλλα λόγια. Η κρίση για το ΚΚΕ είναι κρίση υπερσυσώρευσης που

οφείλεται στην «επέκταση του κεφαλαίου» και την αδυναμία των «αστικών κρατών... [σ]την από κοινού διαχείριση της απαξίωσής του». Άρα μια νομισματική επέκταση ως αποτέλεσμα της εξόδου από το ευρώ, όπως εισηγείται ο Κώστας Λαπαβίτσας παραδείγματος χάριν, μπορεί να δημιουργήσει όρους επανόδου σε κανονική καπιταλιστική συσσώρευση μέσα από ιδιωτικές επενδύσεις. Φυσικά αυτό είναι λάθος, η κρίση δεν οφείλεται σε πλημμυρίδα επενδύσεων αλλά στην απουσία επενδύσεων, που με τη σειρά τους οφείλονται σε απουσία προσδοκώμενων κερδών. Άρα το μεταβατικό πρόγραμμα της ΑΝΤΑΡΣΥΑ π.χ. έχει ταξικό πρόσημο με την έννοια ότι προκρίνει κρατικές άμεσες επενδύσεις με κριτήριο τις λαϊκές ανάγκες και όχι το κέρδος ως όχημα εξόδου από την καπιταλιστική κρίση. Γι' αυτό και έχει ένα τόσο εκτεταμένο πρόγραμμα κρατικοποιήσεων με εργατικό έλεγχο. Η υιοθέτηση ενός τέτοιου προγράμματος από το εργατικό κίνημα θα έχει καταλυτικό ρόλο στις εξελίξεις αφού θα θέσει σε αμφισβήτηση τους ακρογωνιαίους λίθους της αστικής πολιτικής.

Επειδή μάλιστα στο ΚΚΕ αρέσκονται να συζητούν για το χαρακτήρα της εξουσίας που θα κληθεί να εφαρμόσει ένα τέτοιο πρόγραμμα πρέπει να θυμηθούν ότι η υιοθέτηση τέτοιων πολιτικών προγραμμάτων από το εργατικό κίνημα δημιουργούν όρους δυαδικής εξουσίας όπως γνωρίζουμε από την εμπειρία των επαναστάσεων. Αυτή είναι η χρησιμότητα των μεταβατικών προγραμμάτων, το ξεπέρασμα της αντίφασης ανάμεσα στην ωρίμανση των επαναστατικών συνθηκών που φέρνει η καπιταλιστική κρίση από τη μια και η ανωριμότητα του προλεταριάτου και της πρωτοπορίας του από την άλλη.

Εν κατακλείδι, η εκτίμησή μου είναι ότι το ΚΚΕ λόγω της στρεβλής του ανάγνωσης της κρίσης έφθασε στο σημείο να απαξιώνει στόχους όπως η έξοδος από το ευρώ και την ΕΕ και η μονομερής διαγραφή του χρέους αποσυνδέοντάς τις από τις καπιταλιστικές σχέσεις παραγωγής και την ανατροπή τους. Οι θέσεις του 20ου συνεδρίου βρίσκονται σε προφανή αμηχανία να εξηγήσουν αυτή τη μεταστροφή ή όπως λέει και η γλωσσική αναγωγή **Απορία Ψάλτου Βηξ**.